

Documents d'Anàlisi Geogràfica

38

Núm. 38, 2001, ISSN 0212-1573

Universitat Autònoma de Barcelona
Servei de Publicacions

Universitat
de Girona

DADES CATALOGRÀFIQUES RECOMANADES PEL SERVEI DE BIBLIOTEQUES DE
LA UNIVERSITAT AUTÒNOMA DE BARCELONA

Documents d'Anàlisi Geogràfica

Documents d'Anàlisi Geogràfica / Universitat Autònoma de Barcelona, Departament de Geografia ; dir. M. Dolors Garcia Ramon. — Núm. 1 (1982)- . — Bellaterra [Barcelona] : Universitat Autònoma de Barcelona. Servei de Publicacions, 1982- . — 23 cm

A partir del núm. 25 (1994) apareix també com a menció de responsabilitat: Universitat de Girona. Secció de Geografia. — A partir del núm. 25 (1994) apareix com a coeditor: Universitat de Girona. — Fusió de: Documents d'Anàlisi Urbana, Documents d'Anàlisi Territorial i Documents d'Anàlisi Metodològica en Geografia

ISSN 0212-1573

I. Universitat Autònoma de Barcelona, Departament de Geografia

II. Universitat de Girona. Secció de Geografia

1. Geografia — Revistes

91(05)

DOCUMENTS D'ANÀLISI GEOGRÀFICA és una revista acadèmica adreçada als estudiosos i professionals que s'interroguen sobre les interaccions entre natura, societat, política, economia i cultura que es donen sobre l'espai a les diferents escales, i davant les quals la Geografia hi aporta anàlisis o respostes. Té per objectiu la publicació de textos inèdits procedents de la recerca feta per investigadors d'arreu del món relacionats amb la ciència geogràfica i amb les disciplines afins i contempla, al mateix temps, la difusió de publicacions i d'esdeveniments científics que hi són vinculats. Editada conjuntament pel Departament de Geografia de la Universitat Autònoma de Barcelona i per la Secció de Geografia de la Universitat de Girona, DOCUMENTS D'ANÀLISI GEOGRÀFICA té una periodicitat semestral.

Les opinions expressades en articles, notes, informacions, ressenyes i treballs publicats a DOCUMENTS D'ANÀLISI GEOGRÀFICA són d'exclusiva responsabilitat dels seus autors.

Aquesta revista es regeix pel sistema de censors.

Els articles publicats a DOCUMENTS D'ANÀLISI GEOGRÀFICA són indexats o ressenyats a: «Francis. Bibliographie Géographique Internationale», «Geographical Abstracts. Human Geography», «Geographical Abstracts. Physical Geography», «International Development Abstracts», «Índice Español de Ciencias Sociales», «Latindex».

Editors

Abel Albet i Mas (Universitat Autònoma de Barcelona),
Antoni Durà i Guimerà (UAB),
Joan Nogué i Font (Universitat de Girona)

Consell de redacció

Abel Albet (UAB), Mireia Baylina (UAB),
Gemma Cànoves (UAB), Antoni Durà (UAB),
Joan Nogué (UdG), Anna Ribas (UdG),
Lluís Ribera (UdG), Pilar Riera (UAB),
Maria Villanueva (UAB)

Consell assessor

Mark Bassin (University College, London), Joan Becat
(Universitat de Perpinyà), Lourdes Benería (Cornell
University), Vincent Berdoulay (Université de Pau),
Joan Cals (Universitat Autònoma de Barcelona),
Maryse Clary (Institut Universitaire de Formation des
Maitres d'Aix-Marseille), Marcelo Escolar (Universidad
de Buenos Aires), João Ferrão (Universidade de Lisboa),
Maria Dolores García Ramon (Universitat Autònoma
de Barcelona), Josefina Gómez Mendoza (Universidad
Autónoma de Madrid), Francesco Indovina (Istituto
Universitario di Architettura di Venezia), Jim Lewis
(University of Durham), Enric Lluch (Universitat
Autònoma de Barcelona), Joan Mateu (Universitat
de València), Janet Momsen (University of California
at Davis), Lluís Riudor (Universitat Pompeu Fabra,
Barcelona), Joan Sabí (Universitat Autònoma
de Barcelona), Antoni F. Tulla (Universitat Autònoma
de Barcelona)

Traducció d'índexs i resums

Gerda K. Priestley, Romain Geniez

Redacció

Universitat Autònoma de Barcelona
Departament de Geografia
08193 Bellaterra (Barcelona). Spain
Tel. 93 581 15 27. Fax 93 581 20 01

Subscripció i administració

Universitat Autònoma de Barcelona
Servei de Publicacions
08193 Bellaterra (Barcelona). Spain
Tel. 93 581 17 15. Fax 93 581 32 39
sp@uab.es

Intercanvi

Universitat Autònoma de Barcelona
Servei de Biblioteques
Secció d'Intercanvi de Publicacions
08193 Bellaterra (Barcelona). Spain
Tel. 93 581 11 93

Coberta

Loni Geest & Tone Høverstad

Edició i impressió

Universitat Autònoma de Barcelona
Servei de Publicacions
08193 Bellaterra (Barcelona). Spain
Tel. 93 581 15 96. Fax 93 581 32 39
sp@uab.es

ISSN 0212-1573

Dipòsit legal: B. 27.071-1982

Imprès a Catalunya

Imprès en paper ecològic

La reproducció total o parcial d'aquesta obra per qualsevol procediment, compresos la reprografia, el tractament informàtic i la distribució d'exemplars mitjançant lloguer, és rigorosament prohibida sense l'autorització escrita dels titulars del «copyright», i estarà sotmesa a les sancions establertes a la Llei. S'autoritza la reproducció del sumari i dels resums sempre que n'aparegui la procedència.

Sumari

Documents d'Anàlisi Geogràfica = Doc. Anàl. Geogr.

Núm. 38, p. 1-173, 2001, ISSN 0212-1573

S'autoritza la reproducció dels resums i de les pàgines del sumari.

Articles

15-32 SMITH, Neil (City University of New York. The CUNY Graduate Center)

Nuevo globalismo, nuevo urbanismo. *Documents d'Anàlisi Geogràfica*, 2001, núm. 38, p. 15-32, 14 ref.

No es solamente el espacio el que está siendo reestructurado bajo los auspicios del nuevo globalismo, sino el conjunto de la estructura de las escalas espaciales, de lo global a lo local. En esta reestructuración, de naturaleza totalmente política, a la escala urbana se le vuelven a asignar funciones como lugar de producción, pero no como lugar de reproducción social. Cada día aumenta la presión sobre los gobiernos municipales para que se desentiendan de sus responsabilidades en la reproducción social a la escala local, al tiempo que se ven cada vez más envueltos en una aguda competencia sin precedentes por las inversiones de capital en el seno del mercado global. Esta situación es aprovechada por los especuladores para elitizar ciertos barrios degradados: el caso del Lower East Side de Nueva York es paradigmático.

Palabras clave: globalización, gentrificación, urbanismo, Nueva York.

Nouveau globalisme, nouvel urbanisme

Ce n'est pas seulement l'espace qui est en train d'être restructuré sous les auspices du nouveau globalisme, mais toute la structure des échelles spatiales, du général au local. Dans cette restructuration de nature totalement politique, on attribue de nouveau des fonctions à l'échelle urbaine comme lieu de production, mais pas comme lieu de reproduction sociale. De plus, les gouvernements municipaux subissent chaque jour une pression croissante pour qu'ils se désintéressent de leurs responsabilités vis à vis de la reproduction sociale à l'échelle locale. Au même moment, ils sont pris dans une concurrence aiguë sans précédents du fait des investissements de capitaux sur le marché global. Les spéculateurs profitent de cette situation pour privilégier certains quartiers dégradés: l'exemple du quartier de Lower East Side à New York est paradigmatique.

Mots clé: globalisation, gentrification, urbanisme, New York.

New globalism, new urbanism

Under the influence of new globalism, it is not only space that is being restructured, but also the entire structure of spatial scales, ranging from local to global. In this restructuring —of a totally political nature— the functions of production, but not social reproduction, are reassigned at urban level. Pressure on municipal governing bodies to disregard their responsibility for social reproduction at a local level increases constantly, as they are obliged to participate in unprecedented competition to attract

capital investment within the global market. Speculators take advantage of this situation to convert certain rundown districts into elite upmarket locations: the Lower East Side of New York, is a paradigmatic example.

Key words: globalisation, gentrification, urbanism, New York.

- 33-53 **PALLARÈS BARBERÀ, Montserrat; VERA MARTÍN, Ana** (Universitat Autònoma de Barcelona. Departament de Geografia)
Espais econòmics i *milieus* innovatius industrials a la comarca del Berguedà. *Documents d'Anàlisi Geogràfica*, 2001, núm. 38, p. 33-53, 56 ref., 1 tab., 1 il.

Aquest article estudia els avantatges comparatius que la posició de la comarca del Berguedà proporciona a la xarxa industrial actual de petites i mitjanes empreses. Això es fa a partir de la consideració de tres aspectes: el territorial, l'econòmic i el social, i tenint en compte les petites i mitjanes empreses, les institucions i el territori en tant que actors principals. L'anàlisi de les estratègies competitives de creixement de l'activitat econòmica de la comarca té en compte tres models de desenvolupament endogen: el districte industrial, el *milieu* innovador i el model d'incrustació industrial.

Paraules clau: Berguedà, districte industrial, *milieu* innovatiu, incrustació industrial, models de desenvolupament endogen.

Espaces économiques et milieux industriels innovateurs dans la région du Berguedà

L'objectif de cet article est celui d'étudier les avantages comparatifs qui présente la région du Berguedà (Catalogne) dans l'actuel réseau industriel de petites et moyennes entreprises en relation à trois caractéristiques: le territoire, l'économie et la société et à partir de l'actuation des principaux agents (petites et moyennes entreprises, institutions et territoire). Trois modèles de développement endogène, permettent analyser les stratégies compétitives de croissance de l'activité économique dans ce territoire: le district industriel, le milieu innovateur et le modèle d'incrustation industriel.

Mots clé: Berguedà, district industriel, milieu innovateur, incrustation industrielle, modèles de développement endogène.

Economic spaces and industrial innovative milieus in the region of Berguedà

The main objective of this paper is to study comparative advantages of the Berguedà region (Catalonia) for the industrial network of small and medium enterprises, based on three elements: territory, economic and social. Results are placed on the basis of the performance of three main actors: small and medium enterprises, institutions and territory. Three endogenous development models are used to analyse competitive strategies of economic development in the region: industrial district, innovative *milieu* and industrial embeddedness.

Key words: Berguedà, industrial district, innovative *milieu*, industrial embeddedness, endogenous development model.

- 55-86 **HERNANDO RICA, Agustín** (Universitat de Barcelona. Departament de Geografia Física i Anàlisi Geogràfica Regional)
Geografía e identidad nacional: las primeras geografías de Cataluña. Documents d'Anàlisi Geogràfica, 2001, núm. 38, p. 55-86, 37 ref., 3 il.

Cataluña dispone de un apreciable legado de geografías escolares del país. Su existencia obedece al deseo de proclamar y contribuir a promover una identidad nacional. Su diseño refleja una cultura geográfica, una retórica iconográfica y la presencia de mensajes que convierten a estas obras en metáforas sentimentales de unas aspiraciones. Su concepción y diseño cobran relevancia —autoridad, poder, fuerza persuasiva— en el contexto de una educación caracterizada por estilos establecidos de enseñanza y aprendizaje que nos sugieren cómo fueron adquiridos, experimentados y legitimados sus significados. Como cualquier representación cultural, los libros constituyen un espléndido archivo de sutiles y eficaces mensajes geográficos e ideológicos, creados para nutrir la imaginación popular e influir en la identidad de unas personas, contribuyendo a promover el sentimiento nacional.

Palabras clave: Cataluña, educación geográfica, identidad nacional, libros de texto, Francesc Flos i Calcat, Pere Blasi.

Géographie et identité nationale: les premières géographies de la Catalogne

La Catalogne dispose d'un très important héritage de géographies particulières sur son territoire. Ce fait répond au désir de proclamer et de contribuer à la promotion d'une identité nationale. Son dessin montre une culture géographique, une rhétorique iconographique et la présence de messages par laquelle ces oeuvres deviennent métaphores sentimentales des aspirations. Sa conception et son dessin acquièrent de l'importance —autorité, pouvoir, force persuasive— dans le contexte d'une éducation caractérisée par des styles établis d'enseignement et d'apprentissage qui nous font penser à comment ses significés ont été acquis, éprouvés et légitimés. En même temps qu'une autre représentation culturelle, les livres constituent un excellent fichier de messages géographiques et idéologiques subtiles et efficaces, créés pour accroître l'imagination populaire et avoir une influence sur les personnes, contribuant de cette façon à la promotion du sentiment national.

Mots clé: Catalogne, éducation géographique, identité nationale, livre écolier, Francesc Flos i Calcat, Pere Blasi.

Geography and national identity. The first geographies of Catalonia

Catalonia has a considerable legacy of school geographies published in an attempt at both promulgating and promoting its national identity. Their design reflects a geographical culture and an iconographic rhetoric, while the messages they carry converts these geographies into sentimental metaphors of a set of aspirations. Their conception and design can be seen to take on importance —persuasive authority, power, strength— in the context of an education characterised by established styles of teaching and learning which intimate the way in which these meanings were acquired, experienced and made legitimate. In common with all cultural representations, these books are a rich record of geographical and ideological messages, both subtle and effective, created to feed the popular imagination and influence the identity of a group of people, helping to promote a sense of nation.

Key words: Catalonia, geography education, national identity, geography textbooks, Francesc Flos i Calcat, Pere Blasi.

Estats de la qüestió i documentació

- 89-98 **EDO I BENAIGES, Pepa** (Institut d'Ensenyament Secundari Isaac Albéniz); **CANOVES, Gemma** (Universitat Autònoma de Barcelona. Departament de Geografia)

La Barcelona de principis del segle XX a partir de les fons literàries de dones. *Documents d'Anàlisi Geogràfica*, 2001, núm. 38, p. 89-98, 34 ref.

L'article ofereix un exemple de la utilització de la literatura de dones com a document geogràfic per investigar la percepció femenina de l'espai viscut en la ciutat de Barcelona durant el primer terç del segle XX. La interpretació i l'anàlisi de l'espai urbà es basa en dues novel·les (*La Fabricanta*, de Dolors Monserdà, i *Les Algues Roges*, de Maria Teresa Vernet), en els escrits d'opinió de Carme Karr (*Cultura femenina*) i en els dos volums de memòries d'Aurora Bertrana.

Paraules clau: geografia del gènere, escriptores catalanes, novel·la urbana, Barcelona.

Barcelone au début du XXème siècle selon les surces litteraires de femmes

L'article offre un exemple de l'utilisation de la litterature de femmes comme document géographique pour faire une recherche sur la perception féminine de l'espace vécu à Barcelone pendant le premier tiers du XX siècle. L'interprétation et l'analyse de l'espace urbain est basée sur deux romans (*La fabricanta*, de Dolors Monserdà, et *Les algues roges*, de Maria Teresa Vernet), sur les écrits d'opinion de Carme Karr (*Cultura femenina*) et sur les deux volumes de mémoires d'Aurora Bertrana.

Mots clé: géographie du genre, écrivaines catalanes, roman urbaine, Barcelone.

Barcelona during the beginning of XXth century as seen from women's literary sources

This article is an example of feminist literature and geographical perspective from a gender point of view in Barcelona during the beginning of XX century. Related to urban gender perception, two novels have been analyzed (*La fabricanta*, by Dolors Monserdà, and *Les algues roges*, by Maria Teresa Vernet), the written opinion of Carme Karr in *Cultura femenina*, and two volumes of memoirs of Aurora Bertrana.

Key words: gender geography, Catalan writers, urban novel, Barcelona.

- 99-107 **PEREIRA DE LIMA, Ricardo Ângelo** (Universitat Autònoma de Barcelona. Departament de Geografia)

La selva amazónica como problema geográfico. *Documents d'Anàlisi Geogràfica*, 2001, núm. 38, p. 99-107, 18 ref.

Utilizando el concepto de paisaje, la región tropical de la Amazonía es analizada como un problema de estudio para la geografía. Se presentan los efectos del clima en la dinámica regional y se hace una breve consideración de los indígenas como constructores de la selva.

Palabras clave: Amazonía, paisaje, ecosistema, medio ambiente.

La forêt amazonienne, un problème géographique

En utilisant le concept de paysage, la région tropicale amazonienne est analysée comme étant un problème d'étude pour la géographie. L'article présente les effets du climat dans la dynamique régionale et traite brièvement des indigènes en tant que constructeurs de la forêt.

Mots clé: Amazonie, paysage, écosystème, environnement.

Amazon rain forest as a geographical problem

Using the concept of landscape, the Amazon tropical region is analyzed as a study problem for Geography. Climate effects on regional dynamics are shown and a short consideration is taken on the role of indigenous people as builders of the rain forest.

Key words: Amazon, territory, ecosystem, environment.

109-119 VALL CASAS, Pere (Universitat Politècnica de Catalunya. Departament d'Urbanisme i Ordenació del Territori)

Propietat, indústria i turisme. Una reflexió sobre l'estat actual de les colònies tèxtils del Baix Berguedà. *Documents d'Anàlisi Geogràfica*, 2001, núm. 38, p. 109-119, 4 ref., 3 tab.

La manca d'estudis sobre l'estat actual de les colònies tèxtils catalanes compromet la seva revaloració pel desconeixement de la nova realitat humana i econòmica. L'anàlisi de l'estructura de la propietat i les dinàmiques industrial i turística d'una mostra emblemàtica qüestiona la pretesa marginalitat de les colònies i aporta arguments per afrontar el seu futur amb confiança. La substitució del monocultiu tèxtil per una identitat productiva més diversa i sensible al patrimoni natural i cultural, anuncia un canvi de cicle.

Paraules clau: propietat, indústria, turisme, colònies tèxtils, reutilització del patrimoni industrial, canvi d'estructura productiva, parc fluvial.

Propriété, industrie et tourisme. Une réflexion sur l'état actuel des colonies industrielles textiles au Baix Berguedà

Le manque d'études sur l'état actuel des colonies industrielles textiles en Catalogne fait difficile leur récupération pour le méconnaissance de la nouvelle réalité humaine et économique. L'étude de la structure de la propriété et les dynamiques industrielle et touristique de quelques colonies représentatives offrent des arguments pour affronter leur futur avec confiance. La substitution de l'activité textile exclusive pour une identité productive plus diverse et sensible au patrimoine naturel et culturel, annonce un nouveau cycle.

Mots clé: propriété, industrie, tourisme, colonies industrielles textiles, nouvel usage du patrimoine industriel, changement de la structure productive, parc fluvial.

Property, industry and tourism. A reflexion about current state of textile colonies of Baix Berguedà

There are few studies about current state of catalonian textile colonies. It risks its revalue due to the lack of knowledge about a new human and economic reality. An emblematic sample of colonies has been used to analyze property structure and

industrial and touristic dynamics. The results argue about the assumed marginal role of colonies and raise up arguments to face the future with confidence. The textile activity is being substituted by a more diverse and sensitive productive identity, which augurs a new age.

Key words: property, industry, tourism, textile colonies, industrial heritage reuse, productive structure change, river park.

121-137 VILA I SUBIRÓS, Josep; GORDI I SERRAT, Josep (Universitat de Girona. Secció de Geografia)

La geografia i l'estudi dels boscos a Espanya. *Documents d'Anàlisi Geogràfica*, 2001, núm. 38, p. 121-137, 101 ref.

En aquest article es fa un repàs a les aportacions més rellevants que des de la geografia s'han dut a terme en relació amb l'estudi dels boscos a partir de la revisió de les principals revistes espanyoles de geografia, així com actes de congressos i un altre tipus de bibliografia que es remet a la qüestió forestal. També s'hi fa una selecció dels estudis més rellevants centrats en tres temàtiques essencials: la història dels boscos i de la ciència forestal, la descripció de boscos i paisatges, i la gestió forestal.

Paraules clau: bosc, història del bosc, silvicultura, gestió forestal.

La géographie et l'étude des forêts en Espagne

Cet article passe en revue les apports les plus significatifs qui ont été faits dans le domaine de la géographie, par rapport à l'étude des forêts, à partir des principales revues espagnoles de géographie, d'actes de congrès et d'autres types de bibliographies se référant au problème des forêts. L'article présente également une sélection des principales études se basant sur trois thèmes essentiels : l'histoire des forêts et de la science des forêts, la description des forêts et des paysages et la gestion des forêts.

Mots clé: forêt, histoire des forêts, sylviculture, gestion des forêts.

Geography and forest study in Spain

This article makes a revision of the most eminent contributions in Geography in relation to the forest study, starting with principal Spanish geographical journals, congress transactions and other bibliography about forest questions. A selection of the most eminent bibliography has been made paying special attention to three main subjects: forest and forest science history, forest and landscape description, and forest management.

Key words: forest, forest history, forestry, forest management.

Notícies

141-144 MARTÍ I LLAMBRICH, Carolina; RIBERA I MASGRAU, Lluís (Universitat de Girona. Secció de Geografia)

Viatge al Marroc de la Secció de Geografia de la Universitat de Girona, 24-30 d'abril de 2000. *Documents d'Anàlisi Geogràfica*, 2001, núm. 38, p. 141-144, 1 il.

Un grup de professors i estudiants de la Secció de Geografia de la Universitat de Girona van visitar, del dia 24 al 30 d'abril de 2000, una àrea del nord del Marroc

corresponent a una part de l'antic protectorat espanyol. La visita es va dur a terme amb la companyia de professors de la Universitat de Tetuan, els quals van oferir una visió geogràfica d'aspectes físics, socials i econòmics d'aquest territori.

Paraules clau: nord del Marroc, Tetuan, cooperació universitària.

Voyage au Maroc de la Section de Géographie de l'Universitat de Girona, 24 au 30 avril 2000

Un group de professeurs et d'étudiants de la Section de Géographie de l'Universitat de Girona a visité, du 24 au 30 avril 2000, une partie de l'ancien Protectorat espagnol du nord du Maroc. Des professeurs de l'Université de Tétouan ont guidé l'expédition catalane en leur offrant une complète vision géographique du territoire nord-marocain, y compris des aspects physiques, sociales et économiques.

Mots clé: nord du Maroc, Tétouan, coopération universitaire.

Field trip to Morocco of the Geography Unit of the Universitat de Girona, 24th-30th April 2000

A group of teachers and students of the Geography Unit of the University of Girona conducted a field trip in a part of Northern Morocco, which once belonged to the Spanish Protectorate. The visit took place between 24th and 30th April 2000. Some teachers of the University of Tetouan accompanied the group and offered comprehensive geographical explanations of the area, including physical, social and economic aspects.

Key words: Northern Morocco, Tetouan, university co-operation.

145-150 PAVÓN GAMERO, David (Universitat de Girona. Secció de Geografia)

Los espacios rurales en el cambio de siglo: incertidumbres ante los procesos de globalización y desarrollo. X Coloquio de Geografía Rural de España. Lleida, del 25 al 29 de setembre de 2000. *Documents d'Anàlisi Geogràfica*, 2001, núm. 38, p. 145-150.

Entre els dies 25 i 29 de setembre de 2000 va tenir lloc, a la Universitat de Lleida, el *X Coloquio de Geografía Rural de España*, organitzat pel Grup de Treball de Geografia Rural de l'Associació de Geògrafs Espanyols (AGE) i el Departament de Geografia i Sociologia de l'esmentada universitat. L'objectiu bàsic del col·loqui era reflexionar al voltant de les transformacions i permanències que afecten els espais rurals espanyols davant del canvi de segle.

Paraules clau: espai rural, geografia rural, Lleida, transformacions, permanències.

Los espacios rurales en el cambio de siglo: incertidumbres ante los procesos de globalización y desarrollo. X Coloquio de Geografía Rural de España. Lleida, 25 au 29 septembre 2000

Du 25 au 29 septembre 2000 s'est tenue, à l'Universitat de Lleida, le *X Coloquio de Geografía Rural de España*, organisé par le Groupe de Travail de Géographie Rurale de l'Association des Géographes Espagnols (AGE) et le Département de Géographie et Sociologie de cette université. L'objectif essentiel du colloque fut

réflexionner autour les changements et permanences que ont lieu aux espaces ruraux espagnols face au nouveau siècle.

Mots clé: espace rural, géographie rurale, Lleida, changements, permanences.

Los espacios rurales en el cambio de siglo: incertidumbres ante los procesos de globalización y desarrollo. X Coloquio de Geografía Rural de España. Lleida, 25th-29 th September 2000

From 25th to 29th September 2000 took place, at the Universitat de Lleida, the *X Coloquio de Geografía Rural de España*, organised by the Study Group on Rural Geography of the Association of Spanish Geographers (AGE) and the Department of Geography and Sociology of this university. The main goal of this congress was to think on changes and permanences taking place in Spanish rural spaces on the edge of the new century.

Key words: rural space, rural geography, Lleida, changes, permanences.

151-155 **MORÉN I ALEGRET, Ricard; SOLANA SOLANA, A. Miguel** (Universitat Autònoma de Barcelona. Departament de Geografia)

II Congreso sobre la inmigración en España. España y las migraciones internacionales en el cambio de siglo. Madrid, 5-7 d'octubre de 2000. *Documents d'Anàlisi Geogràfica*, 2001, núm. 38, p. 151-155.

Entre els dies 5 i 7 d'octubre de 2000 es va celebrar a Madrid el *II Congreso sobre la inmigración en España*. L'objectiu d'aquest congrés era el de consolidar el camp d'estudi de les migracions internacionals a Espanya i proporcionar un marc de discussió i de posada en comú de l'estat de la recerca i dels coneixements entre els investigadors que hi treballen.

Paraules clau: immigració internacional, Espanya.

II Congreso sobre la inmigración en España. España y las migraciones internacionales en el cambio de siglo. Madrid, 5 au 7 octobre 2000

Du 5 au 7 octobre 2000 a eu lieu à Madrid le *II Congreso sobre la inmigración en España*. L'objectif de ce congrès fut consolider le champ d'études sur les immigrations internationales en Espagne et donner un cadre de débats et de mise en commun des recherches et les connaissances entre les chercheurs qui étudien sur ces sujets.

Mots clé: immigration internationale, Espagne.

II Congreso sobre la inmigración en España. España y las migraciones internacionales en el cambio de siglo. Madrid, 5th-7th October 2000

In October 5th-7th 2000 the *II Congreso sobre la Inmigración en España* took place in Madrid. This congress was aiming to consolidate a research area on international migrations in Spain and to offer a framework for discussing and sharing a state of the art among researchers involved in such field.

Key words: international immigration, Spain.

157-173 Ressenyes

Aldomà Buixadé, Ignasi. *Amb el permís de Barcelona. L'altra societat urbana* (David Pavón Gamero).

Garcia Ramon, M. Dolors; Baylina Ferré, Mireia (eds.). *El nuevo papel de las mujeres en el desarrollo rural* (Susana Maria Veleda da Silva).

Nogué, Joan; Villanova, José Luis (eds.). *España en Marruecos (1912-1956). Discursos geográficos e intervención colonial* (José Antonio Rodríguez Esteban).

Smith, Neil; Katz, Cindi. *Globalización: transformaciones urbanas, precarización social y discriminación de género* (Perla Zusman).